

Hardraade Vikingskipforening
c/o Rikke Marie Dybdal Vikersundveien 81
3533 TYRISTRAND
Att. Knut Grande

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elise Fjellberg, 32266682

Avslag på søknad om havn for vikingskip i Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat.

Statsforvalteren avslår søknad om tillatelse til å grave ut havn for vikingskip innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Vilårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er ikke oppfylt.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 12.09.2021. Det er søkt om tillatelse til etablering av havn for vikingskip i Storelva på gbnr 222/3 i Hole kommune og Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat.

Søker er Hardraade vikingskipforening – en interesseorganisasjon som bygger et fullskala vikingskip på Sundvollen i Hole kommune. Foreningen består av et styre på 6 personer. Med seg i ryggen har de det faglige og tekniske skipsbyggermiljøet fra Tønsberg, samt om lag 250 frivillige.

Prosjektet bidrar til lokalsamfunnet ved å tilby praktisk og historisk opplæring av barn og voksne i skipets byggeprosess, under tema nærmiljø og kulturarv. Prosjektet vil tilknytte seg den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken. Skipet skal ferdes på Steinsfjorden, Tyrifjorden og Storelva, og er blant annet tenkt som en arena for formidling av lokal historie, kultur og natur. Aktuelle havner er kommunal brygge på Sundvollen og Gladtdedt brygge i Hønefoss, samt omsøkt havn i utløpet av Storelva ved Odin camping.

Skipet som er under oppføring måler omtrent 20 meter i lengden, 4,8 meter i bredden og stikker 80 cm ned i sjøen. Skipet skal kunne romme en skoleklasse på tur. Fremdriften skal hovedsakelig være med årer, men skipet vil også ha en elmotor for sikker navigering på elvestrekninger.

Omfanget av omsøkt havn er beskrevet som en kanal gravd ut vinkelrett på elveløpet, med en bredde på 8 meter i vann-nivå, 21 meter lengde fra elvekanten samt slipp i forlengelse av dette, og 1,4 m dybde ved normalvannstand. Skipet kan fortøyes i kanalen og trekkes opp på land med menneskekraft for vinteropplag innenfor.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 27.03.2020. Formålet med verneområdet er å bevare truet, sjelden og sårbar natur i form av et stort våtmarksområde med unike naturtyper og geomorfologiske forekomster. Videre er formålet å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av et stort, sammenhengende deltaområde til elvene Storelva og Sogna, et stort meanderende parti av Storelva med flere kroksjøer og flomdammer i ulike utviklingsstadier, gammel lauvskog og barskog med sårbare og truede plante- og dyrearter, store, grunne våtmarker og Lamyra som gjengrodd kroksjø med ekstremrik myr. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder viktige trekk- og overvintringsområder for våtmarksfugler og er leveområde for et stort antall arter, deriblant mange sjeldne og truede planter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

For å bevare verneområdet og naturverdiene i så urørt tilstand som mulig er det ikke tillatt å gjennomføre tiltak som kan skade eller endre naturmiljøet. Verneforskriften § 3 lister opp flere konkrete tiltak som er forbudt, deriblant gravearbeider, oppføring av midlertidige eller varige innretninger eller anlegg og etablering av nye båtplasser. Videre kan fortøyning og oppankring av båter og andre farkoster ut over ett døgn varighet bare tillates ved eksisterende eller godkjent brygge og båtfeste i reservatet, jf. § 3 f).

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til etablering av nye båtplasser. Det åpnes heller ikke for at vi kan gi tillatelse til graving i våtmark som ikke er i forbindelse med vedlikehold av eksisterende anlegg. Statsforvalteren kan i slike tilfeller vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak eller aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Et slikt tiltak i Storelva berører også annet regelverk som Statsforvalteren forvalter, som bestemmelser i forurensingsloven og vannressursloven. Ved denne behandlingen har vi imidlertid kun gjort vurdering etter verneforskriften.

Statsforvalterens vurdering

Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat inngår i et større nettverk av våtmarksområder i og rundt Tyrifjorden. I dette reservatet finner vi områder av svært stor verdi for våtmarksfugl. Flere delområder innenfor reservatet er også anerkjent gjennom Ramsar-konvensjonen om våtmark og er av internasjonal betydning.

Ved utløpet av Storelva finner vi et av de viktigste områdene for fuglelivet i hele våtmarkssystemet. En rekke arter raster her i trekktiden, både vår og høst, og utløpet av elva er spesielt viktig for overvintrende våtmarksfugl. Området er registrert i Miljødirektoratets naturbase som svært viktig naturtype – deltaområde. Elvestrekningen er også registrert som et svært viktig funksjonsområde for svaner, andefugler og vade-, måke og alkefugler. I Tyrifjorden lever også edelkreps og storørret.

Områdene rundt Tyrifjorden er under stort press knyttet til ulike samfunnsinteresser, som utvikling, jordbruk, friluftsliv og fritidsaktiviteter. Vår arealbruk legger stort press på naturmangfoldet og fugle- og dyrelivet i området. Et vikingskip vil kunne ferdes skånsomt på fjorden og i elva, og vil ikke nødvendigvis føre til nevneverdig påvirkning av verneverdiene. Men utgraving av havn vil tilføre denne elvestrekningen nok et teknisk element og redusere graden av urørthet på en ellers relativt lite nedbygd elvestrekning.

Tiltaket vil kunne påvirke naturverdiene gjennom økt aktivitet og tilstedeværelse året rundt i dette viktige naturområdet, og selve endringen i elvebredden kan ha etterfølgende konsekvenser utover den konkrete anleggsfasen. I elver med rennende vann vil elvebreddene være utsatt for erosjon. Dette er naturlige prosesser hvor vannet former elvebredden, vanligvis ved å grave i yttersvinger og legge igjen sedimenter i innersvinger. Ved å gjøre inngrep i elvebredden vil man endre strømningsforholdene og øke faren for uønsket erosjon. Det vil kunne føre til skader lokalt, men også økt partikkeltransport videre nedover i vassdraget. Hvis det skal graves ut en havn i Storelva, slik det er beskrevet i søknaden, vil det være behov for betydelig erosjonssikring for å stabilisere elvebreddene og sikre dem mot vannstrømmen, spesielt i flomsituasjoner. Elvebredden er på stedet ikke sikret med elveforebygging. Det er ikke redegjort nærmere for hvordan sikring av elvebredden er tenkt gjennomført. Vi anser likevel ikke dette som nødvendig i dette tilfellet, i det et slik inngrep strider mot verneformålet.

Et annet vesentlig moment i vurderingen av tillatelse er hensynet til samlet belastning. En tillatelse til utgraving av havn vil kunne gi presedens og vil gjøre det vanskeligere å avslå lignende søknader i fremtiden. Dette er ville være svært uheldig for verneformålet - å bevare området så urørt som mulig. Av hensyn til den samlede belastningen av eksisterende og fremtidige tiltak, jf. naturmangfoldloven § 10, må nye tiltak sees i sammenheng. Terskelen for tilrettelegging i verneområdet for ytterligere båtbruk og aktivitet settes svært høyt. Til tider er forstyrrelsene fra båttrafikk og andre aktiviteter så stor at fuglenes hekking blir skadelidende. Områdene som er vernet skal først og fremst sikre naturlige levesteder og funksjonsområder for fugler og andre arter, menneskelig aktivitet må i slike områder komme i andre rekke.

Konklusjon

Tiltaket strider mot verneformålet og kan være skadelig for verneverdiene. Vilkårene for å kunne gi tillatelse etter naturmangfoldloven § 48 er ikke oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren avslår søknad om tillatelse til etablering av havn for vikingskip i Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Avslaget fattes med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Kommentar til prosjektet

I vårt brev av 07.07.2021 oppfordret vi til å undersøke andre muligheter for sommerhavn og vinteropplag utenfor vernet natur. Det fremkommer ikke av deres brev at dette er gjort. Statsforvalteren er positiv til prosjektet i seg selv, men som vi har signalisert tidligere, vil en eventuell vurdering av tillatelse til tilrettelegging innenfor Steinsfjorden biotopvernområde inneholde mange av de samme momentene som for naturreservatet. Vi anbefaler derfor fortsatt Hardraade Vikingskipforening å se etter andre mulige plasseringer for vinterhavn, utenfor vernet natur.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Elise Fjellberg
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Hole kommune Viksveien 30 3530 RØYSE